

صورتجلسه: پنجاه و دومین جلسه شورای عالی آمار

رئیس جلسه: آقای دکتر نوبخت

دبیر جلسه: آقای دکتر آذر

شماره جلسه: ۵۲

تاریخ جلسه: ۱۳۹۴/۳/۱۸

ساعت شروع: ۰۸:۰۰

ساعت پایان: ۱۰:۰۰

دستور جلسه

۱- آسیب شناسی برنامه ملی آمار ۱۳۹۴-۱۳۹۰

خلاصه مذاکرات

جلسه با تلاوت آیاتی از قرآن مجید آغاز و پس از آن آقای دکتر عادل آذر دبیر شورا در خصوص دستور جلسه و ضرورت توجه به نقش و اهمیت موضوع آمار در برنامه ششم توسعه کشور توضیحاتی ارائه کردند. پس از آن، گزارش آسیب شناسی توسط دبیرخانه شورای عالی آمار ارائه شد. در ادامه آقای دکتر نوبخت رئیس شورا به اراده جدی دولت محترم به ساماندهی نظام آماری و به ویژه حذف موازی کاری در تولید آمارهای رسمی کشور اشاره نموده و وظیفه شورای عالی آمار به عنوان بالاترین مرجع تصمیم گیری در این خصوص را یادآور شدند. در ادامه نقطه نظرهای اعضای محترم شورا در خصوص گزارش ارائه شده و لزوم توجه جدی به رفع موانع و چالش های موجود نظام آماری کشور بیان شد. در پایان تصمیم های مهمی در خصوص نحوه اجرای قانون برنامه پنجم (ماده ۵۴) و چگونگی انتشار آمار رسمی در کشور اتخاذ شد.

اهم مذاکرات

آقای دوست محمدی، مدیرکل دفتر برنامه ریزی، پایش عملکرد و دبیرخانه شورای عالی آمار: ایشان گزارش آسیب شناسی شامل مقدمه ای در خصوص تاریخچه تدوین برنامه های ملی آمار در کشور از سال ۱۳۸۴، معرفی مواد قانونی در متن برنامه پنج ساله چهارم و پنجم توسعه کشور، معرفی ساختار کارگروه های تخصصی تدوین کننده برنامه، معرفی ۵۰ هدف کمی و کیفی برنامه ملی آمار و جدول تفصیلی میزان تحقق این اهداف تا پایان سال ۱۳۹۳ را ارائه کردند. در ادامه موارد آسیب های کلی و تفصیلی متوجه برنامه ملی آمار را تشریح نموده و در خاتمه گزارش، با ترسیم راه آینده و نقش نظام آماری کشور در طراحی، اجرا و ارزیابی برنامه ششم توسعه، پیشنهادهایی به منظور طرح در جلسه و اتخاذ تصمیم درباره آنها ارائه دادند.

آقای دکتر نوبخت، رئیس سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور و رئیس شورای عالی آمار: آنچه از گزارش آسیب شناسی برنامه ملی آمار دریافت می شود این است که هنوز عزم و اراده واقعی (قصد انشاء) در بین همه ارکان نظام آماری و به ویژه دستگاه های اجرایی برای جدی تلقی کردن موضوع ماده ۵۴ و برنامه ملی آمار وجود ندارد. ایشان اظهار داشتند که ابزارهای کافی برای ایجاد این مهم در اختیار شورای عالی آمار است که یکی از آنها تخصیص اعتبارات اصلی هردستگاه اجرایی منوط به اجرای دقیق برنامه ملی آمار است، که این کار انجام خواهد شد. ایشان در ادامه از اعضای شورا درخواست نمودند به منظور نتیجه گیری مؤثرتر از مباحث، در خصوص چند محور مشخص از جمله نحوه استفاده از ابزارهای قانونی در اختیار شورا برای رفع مشکلات موجود، اینکه آیا تنفیذ ماده ۵۴ در برنامه ششم لزومی دارد یا اتکا به قانون مرکز آمار ایران و بازنگری آن کفایت می کند؟ و پیشنهاد راهکارهای عملی جایگزین، نظرهای خود را مطرح نمایند.

آقای مهندس مهریزی، عضو شورا از وزارت صنعت، معدن و تجارت: باید سازوکاری تعریف شود تا هردستگاه اجرایی، آمار مورد نیازش را ابتدا از مرکز آمار ایران استعلام و مطالبه نماید حتی اگر این آمار توسط مرکز تولید نشود. این کار باعث می شود نیازهای آماری واقعی شناسایی شوند. اگر در نظام آماری کشور بیش از پیش شفاف سازی انجام شود در آن صورت، مردم

بیشتر اعتماد خواهند کرد به خصوص اگر آمار ارائه شده از دستگاهی غیر ذینفع اعلام شده باشد. برای شفاف سازی باید پایش مداوم و اثربخش در نظام آماری کشور وجود داشته باشد. ایشان همچنین توجه به موضوع صدورشناسه یکتای کسب و کار و نقش آن در شفاف سازی و یکپارچگی آماری در بین دستگاه های اجرایی تأکید کردند.

آقای مهندس احمدی، نماینده وزارت جهاد کشاورزی: همه موارد و مشکلات اشاره شده به این برمی گردد که از قوانین، ابزارها و امکانات موجود به خوبی استفاده نمی شود. احکام ماده ۴ برنامه ملی آمار از جمله، بازنگری قانون مرکز آمار ایران، بحث آموزش نیروی انسانی هنوز عملیاتی نشده است و برخی موانع مانند حفظ محرمانگی در انتشار آمار و اطلاعات پیش روی دستگاه های اجرایی است. در کسب مجوزهای استخدامی برای جذب نیروهای آماری در دستگاه های اجرایی و ایجاد انگیزه مشکل داریم. اعتبارات طرح های آماری در دستگاه های اجرایی در حوزه آمار خصوصاً در بخش کشاورزی با تغییر اعتبارات از تملک به هزینه ای عملاً حذف شده اند. پیشنهاد می شود طرح های آماری توسط دستگاه های اجرایی اجرا شود و مرکز آمار ایران بر چگونگی اجرای آن نظارت داشته باشد.

سرکار خانم اشرفی، نماینده وزارت امور اقتصادی و دارایی: اشاره به چند نکته لازم است، جمع آوری آمار و اطلاعات برای تهیه گزارش های رسمی کشور بسیار سخت و زمان بر است. وجود چندگانگی آمار رسمی در کشور باعث سلب اعتماد به این آمارها شده است. با این نیت بود که وزارت امور اقتصادی و دارایی لایحه صیانت از آمار را ارائه کرد. پیشنهاد می شود برای پرهیز از موازی کاری در ارائه آمار و اطلاعات و کاهش زمان انتظار برای کسب آمار و انتشار به موقع آن و به دلیل مشکل در بازنگری قانون مرکز آمار ایران، لایحه صیانت در شورا مطرح شود.

آقای دکتر کمیجانی، عضو شورا از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران: علیرغم اقدامات خوب انجام شده در حوزه آمار هنوز تزلزل در این بخش وجود دارد و اعتماد عمومی به آمار کم شده است و پیشنهاد می شود مأموریت ویژه ای درباره اعتماد سازی توسط شورا تعریف شود. شورای عالی آمار و مرکز آمار ایران برای رفع موازی کاری و چندگانگی آمار در تولید و انتشار چه اقداماتی انجام داده اند؟ شورای عالی آمار باید در جهت کاهش ضعف آمار در برنامه پنجم و نیز تقویت در برنامه ششم اقداماتی در نظر بگیرد. اگر بخواهیم ماده ۵۴ را دوباره تکرار کنیم باید مرکز آمار ایران همه موانع موجود را در قالب تشکیل و فعال کردن کمیته های کاری و کمیسیون تخصصی بررسی و برطرف کند. تأکید می شود که مصوبات شورای عالی آمار از سوی مرکز آمار ایران بطور جدی پیگیری شود، اگر تزلزلی در این زمینه وجود دارد نتیجه عدم تعامل و ضعف مرکز آمار ایران در برقراری ارتباط با دستگاه های اجرایی کشور است.

آقای دکتر طایی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی: برخی از اهداف کمی اشاره شده در گزارش پیشرفت مانند اجرای طرح های آمار گیری و از جمله آنها اجرای سرشماری عمومی نفوس و مسکن بسیار مهم هستند و باید درباره نحوه اجرای آنها توضیح بیشتری داده شود. پیشنهاد می شود دلایل عدم تحقق برای اهداف با کارایی بیش از ۸۵ درصد در گزارش حذف شوند. لازم است جهت کاهش تفاوت های اقلام آماری بین مرکز آمار ایران و بانک مرکزی جلساتی برگزار شود و به ویژه تفاوت های آماری بین اقلام حساب های منطقه ای و ملی برطرف شوند. پیشنهاد می شود برخی از اهداف در تنظیم برنامه ششم حذف شود و فقط ۱۵-۱۰ هدف اساسی برای این برنامه لحاظ شود. لازم به ذکر است که شناسه یکتای کسب و کار ابزار مهمی برای مدیریت بازار کار است.

آقای زاهدیان، معاون طرح‌های آماری و آمارهای ثبتی مرکز آمار ایران: ماده ۵۴ بعنوان نقطه قوت و تأثیرگذار در برنامه ملی آمار است زیرا طبق بند الف این ماده مرکز آمار ایران مرجع رسمی تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی کشور اعلام شده و بسیاری از نهادهای نظارتی و سیاست‌گذار در کشور با توجه به همین قانون از مرکز آمار ایران توقع ارائه نقش بیشتری دارند و در بروز اختلافات به آن استناد می‌کنند. در حال حاضر از انتشار بسیاری از آمارهای موازی در زمینه نرخ بیکاری، نرخ باروری، آمارهای بخش زراعت، سهم بخش تعاون در اقتصاد و... جلوگیری شده و فقط یک آمار داریم. از سوی دیگر امروزه وجود برنامه ملی آمار در هر کشوری یکی از اجزا و الزامات اصلی نظام آماری آن کشور است و وجود برنامه ملی آمار باعث شده تا جمهوری اسلامی ایران در بین کشورهای منطقه و اسکاپ به عنوان الگو معرفی شود.

آقای دکتر علیپور، معاون اقتصادی و محاسبات ملی مرکز آمار ایران: مرکز آمار ایران علاوه بر نظارت بر اجرای طرح‌های آمارگیری و آمارهای ثبتی دستگاه‌های اجرایی، کنترل کیفیت طرح‌های آمارگیری خود را نیز مورد توجه قرار می‌دهد. در ارتباط با تطابق بیشتر حسابهای ملی و منطقه‌ای، استانداردسازی تعاریف و مفاهیم و روش‌ها صورت گرفته است. مرکز آمار ایران آمادگی دارد نسبت به حذف دوگانگی‌ها و تشکیل جلسات کارشناسی اقدام نماید.

آقای دکتر ریاضی، عضو شورا از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی: نگاه و رویکرد گذشته در برنامه ملی آمار کشور، ارتقا و تبیین جایگاه مرکز آمار ایران بوده است و باید در برنامه ملی آمار آتی، تقویت و تثبیت جایگاه آمار در دستگاه‌های اجرایی مدنظر قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود شاخص‌های اختصاصی برای هر دستگاه در برنامه آتی تعریف و توسط مرکز آمار مورد پایش قرار گیرد. در بحث آسیب‌شناسی برنامه ملی آمار در وزارت متبوع، چالش‌هایی وجود دارد که عبارتند از: عدم تخصیص منابع مالی و اعتباری به دستگاه، کمبود نیروی انسانی متخصص برای تحلیل دیتاها، عدم رعایت استانداردها، عدم استفاده از فناوری نوین (شبکه ملی آمار، نرم افزارها) و عدم استفاده مسئولان و مدیران دستگاه از آمار و اطلاعات تولید شده. پیشنهاد می‌شود در آمارهای ثبتی از توان بخش خصوصی در حوزه تولید و تحلیل آمار بیشتر استفاده کنیم.

آقای دکتر آذر، رئیس مرکز آمار ایران: بحث ماده ۵۴ و برنامه ملی آمار (۱۳۹۰-۱۳۹۴) برای کشور خیر و برکت‌های زیادی به همراه داشته است که از جمله آنها همین تغییر دیدگاه و مطالبه صریح بانک مرکزی از مرکز آمار ایران برای رفع موازی‌کاری در این جلسه و تغییر دیدگاه و استناد دستگاه‌های نظارتی مانند دیوان محاسبات کشور و سازمان بازرسی کل کشور به ماده ۵۴ قانون برنامه است. مرکز آمار ایران در این گزارش، قبل از همه به نقاط ضعف خود در زمینه طراحی و اجرا و نظارت بر برنامه ملی آمار اشاره کرده و معتقد است رفع مشکلات موجود جز با همکاری تمامی دستگاه‌های اجرایی میسر نیست. اقدامات لازم برای اعتمادسازی در جامعه نیز نیازمند توجه واراده جدی مسئولان و اتخاذ تصمیمات حاکمیتی و تأمین اعتبار است زیرا انجام کارهای فرهنگی در سطح ملی و استفاده از رسانه‌ها به ویژه رسانه ملی (صدا و سیما) نیازمند صرف هزینه‌های قابل توجه است. لذا پیشنهاد می‌شود (همانطور که سایر اعضا نیز تأکید نمودند) شورای عالی آمار دو تکلیف مهم و اساسی را بر عهده مرکز آمار ایران قرار دهد، اول: تعیین تکلیف متولی و ایجاد سازوکار قانونی برای عملیاتی نمودن فرایند صدور شناسه یکتای کسب و کار (به عنوان یک اقدام اساسی برای ساماندهی و یکپارچه کردن آمارهای کشور) و دوم: اجرای برنامه‌های ارتقای فرهنگ آماری با در اختیار گذاردن اعتبار لازم.

آقای دکتر نوبخت، رییس شورای عالی آمار: در ارتباط با گزارش آسیب شناسی برنامه ملی آمار، اعضای محترم شورای عالی آمار به تناسب نکاتی را اشاره نمودند، مهمترین آسیب و چالشی که همه قبول دارند تشکیک و تردید به آمار و اطلاعات است که در جامعه وجود دارد. بند الف ماده ۵۴ قانون برنامه پنجم توسعه برای رفع این تشکیک، ایجاد و مورد تأکید قرار گرفته است: "مرکز آمار ایران مرجع رسمی تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی کشور است"، به نظر بنده این کار از اول انجام نشده است و به این دلیل، نتوانستیم پایه‌های محاسباتی را یکی کنیم که در نتیجه آن، آمار و اطلاعات دوگانه‌ای ارائه می‌شود. ریاست محترم جمهور در جلسات متعدد و به طوری جدی پیگیر حذف آمارهای موازی در کشور هستند و اجرای ماده ۵۴ را مطالبه نموده‌اند. جهت پرهیز از دوگانگی در ارائه آمار، لازم است که دستگاه‌های اجرایی، آمار را به مرکز آمار ارائه دهند سپس مرکز آمار با همکاری دستگاه با کارشناسی مشترک نسبت به انتشار آن اقدام نماید و هیچ دستگاهی رأساً وبدون طی مراحل اشاره شده و انجام هماهنگی لازم با مرکز آمار ایران، آمار رسمی را منتشر نماید. برای نرخ تورم که هر ماه اعلام می‌شود نیز، بین مرکز آمار ایران و بانک مرکزی جهت رفع نقاط مورد اختلاف و تعیین حدود و ثغور ارائه آمار جلسات کارشناسی برگزار شود و از ماه آینده، نرخ تورم از یک سازمان، که طبق قانون مرکز آمار ایران است، انتشار و اعلام گردد. در ارتباط با دسترسی آزاد به آمار و اطلاعات نیز اصولی وجود دارد و ما بر آن تأکید داریم. همچنین محرمانگی اطلاعات و آمار نیز بحث جداگانه‌ای است که طبق ماده ۷ قانون مرکز آمار ایران، محرمانگی باید در حفظ اطلاعات هویتی و مشخصات شخصی افراد و موسسات باشد.

آقای دکتر کمیجانی، عضو شورا از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران: با اتخاذ این تصمیم باید به تبعات و عواقب آن از منظرهای مختلف توجه کرد. نباید سابقه بانک مرکزی در تولید آمارهای حساب‌های ملی و نرخ تورم از سال‌های بسیار قبل را ندیده گرفت. در بسیاری از قوانین و مقررات موجود، استناد به نرخ تورم بانک مرکزی شده است و ممکن است در اجرای امور جاری در کشور اختلال ایجاد کند. اضافه بر آن، نهادهای بین‌المللی از جمله بانک جهانی و صندوق بین‌المللی پول، به آمارهای بانک مرکزی استناد می‌کنند. ما آمادگی داریم موضوع را با انجام جلسات کارشناسی برای رفع مغایرت‌ها انجام دهیم و نتیجه را برای جلسه آتی شورا ارائه کنیم.

آقای دکتر نوبخت، رییس شورای عالی آمار:

ما نمی‌خواهیم از این به بعد دو نرخ تورم به جامعه ارائه کنیم و بی‌اعتمادی را در جامعه و رسانه‌ها دامن بزنیم. شورای عالی آمار مرجع رسمی این آمار می‌باشد و تصمیمات می‌تواند با بصیرت روی آن انجام شود، پاسخگویی به مراجع جهانی نیز می‌شود از مرکز آمار ایران سؤال شود و پاسخ لازم داده شود، چون قانون تعیین کرده و باید به قانون اکتفا و عمل نمود، بحث اصلی ما در کشور عمل به قانون است. در مورد قوانین دائمی اشاره شده نیز باید اذعان داشت چون قانون برنامه پنجم نسبت به قوانین دائمی در دوره اجرای خودش لازم‌الاتباع است، لذا ماده ۵۴ قانون برنامه پنجم در حال حاضر قانون حاکم است و باید ملاک عمل قرار گیرد. همچنین قرار بر این نیست که بانک مرکزی یا سایر دستگاه‌های اجرایی آمارهای مورد نیاز خود را تولید نکنند ولیکن بحث در مورد آمارهای رسمی کشور و انتشار آنهاست که براساس قانون باید در یکجا متمرکز شود.

مصوبات

- از آنجا که طبق ماده ۵۴ قانون برنامه پنجم ، "مرکز آمار ایران مرجع رسمی تهیه، اعلام و انتشار آمارهای رسمی کشور است" لذا با حداکثر رأی اعضای حاضر در جلسه مصوب شد: برای پرهیز از دوگانگی در اعلام آمار، دستگاههای اجرایی، آمارهای رسمی را به مرکز آمار ارائه دهند. مرکز آمار ایران پس از کار کارشناسی و با همکاری دستگاهها نسبت به انتشار آن اقدام می نماید.
- مقرر گردید در راستای اجرای بند فوق "نرخ تورم برای ماه جاری (خردادماه) ، فقط توسط مرکز آمار ایران اعلام و انتشار یابد. در این راستا نشست کارشناسی فی مابین مرکز آمار ایران و بانک مرکزی صورت پذیرد."
- مصوب شد "سایر دستگاههای اجرایی خصوصاً بانک مرکزی با تمام توان کارشناسی خود در تولید آمار و اطلاعات فعال باشند و در صورت استعلام و درخواست آمار توسط سایر دستگاهها یا مجامع بین المللی ، به صورت غیررسمی پاسخ داده شود و برای انتشار رسمی، ضمن اطلاع رسانی به این مجامع وسازمانها در خصوص ماده ۵۴ قانون برنامه پنجم ، تنها به آمار منتشر شده توسط مرکز آمار ایران استناد نمایند."
- مصوب شد" با توجه به اهمیت موضوع صدور شناسه یکتای کسب و کار برای فعالیتهای اقتصادی، مرکز آمار ایران طرح پیشنهادی برای عملیاتی نمودن موضوع را تهیه و در جلسه آتی شورای عالی آمار ارائه نماید."
- مصوب شد "در صورت لزوم جلسات شورای عالی آمار در هر فصل افزایش یابد."

شرکت کنندگان:

نام اعضای اصلی	آقای دکتر نوبخت	آقای دکتر آذر	آقای مهندس مهریزی	آقای دکتر طائی	آقای دکتر محمدی	آقای دکتر ریاضی	آقای دکتر بخشنده	آقای دکتر کمیجانی	آقای مهندس فروزانپر	آقای دکتر دوگانی	آقای دکتر میرمحمدی	آقای جمالی قمی
دستگاه ذیربط	سازمان، مدیریت و برنامه ریزی کشور	مرکز آمار ایران	وزارت، معدن و تجارت	وزارت، تعاون، کار و رفاه اجتماعی	وزارت امور اقتصادی و دارایی	وزارت بهداشت، درمان، و پزشکی	وزارت جهاد کشاورزی	بانک مرکزی ج.ا.ا.	وزارت کشور	مجلس، اسلام، (ناظر)	مجلس، شورای اسلام، (ناظر)	معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی، رئیس، جمهوری
نماینده	---	---	---	خانم اشرفی	---	---	آقای مهندس احمدی	---	---	---	---	---
مدت حضور	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۲	۱,۵	غایب	غایب	۲

سایر شرکت کنندگان:

آقای زاهدیان معاون طرحهای آماری و آمارهای ثبتی مرکز آمار ایران، آقای دکتر علیپور معاون اقتصادی و محاسبات ملی مرکز آمار ایران ، آقای مقتدایی مدیرکل آمارهای اقتصادی بانک مرکزی، آقای حسینی از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آقای دایی از وزارت امور اقتصادی و دارایی، آقایان دوست محمدی مدیرکل دفتر برنامه ریزی، پایش عملکرد و دبیرخانه شورای عالی آمار ، سعید عباسی معاون دفتر برنامه ریزی، پایش عملکرد و دبیرخانه شورای عالی آمار و مفیدقربانی رئیس گروه دبیرخانه شورای عالی آمار ، محمدرضاگندی کارشناس دبیرخانه و رضا مهرآرا کارشناس روابط عمومی از مرکز آمار ایران و خانمها: معصومه احمدی کارشناس گروه دبیرخانه شورا و سرکاراتی کارشناس دفتر روابط عمومی از مرکز آمار ایران .